gemeente **Roermond**

Kiezen voor kansen

Programma Sociaal Domein 2023 - 2028

gemeente **Roermond**

Inhoud

Onze drie grote maatschappelijk opgaven	3
Onze leidende principes	4
Onze vragen aan anderen: Rijk, regio, partners	5
Onze aanpak per opgave	6
Cijfers per opgave	15
Tot slot	16

In dit programma **Kiezen voor kansen** schetsen we de aangescherpte contouren, doelen en aanpakken. Dit is aanvullend op onze reguliere inzet in het sociaal domein.

Onze drie grote maatschappelijke opgaven

We gaan extra investeren in het sociaal domein. We geven verdere uitwerking aan en lokale invulling op het beleidskader Sociaal Domein Midden Limburg Oost 2020 - 2028 en het in medio 2022 afgesloten coalitieakkoord De stad van ambitie, daadkracht en verbinding. In dit programma **Kiezen voor kansen** schetsen we de aangescherpte contouren, doelen en aanpakken. Dit is aanvullend op onze reguliere inzet in het sociaal domein.

We streven in Roermond mét en voor haar inwoners een hoger welzijn en participatie na. Het sociaal domein in Roermond kent daarbij nog vele uitdagingen, dat laten de cijfers op basis van een grote set indicatoren ons zien. Juist nu is dat nog prangender om aan te pakken, omdat teveel inwoners kampen met de gevolgen van opeenstapelende crises zoals de gevolgen van corona, de energie-armoede, de toevlucht van vluchtelingen en de arbeidskrapte. Tussen wijken bestaan er significante verschillen en deze maken we kleiner.

Voor en ook na de decentralisaties van 2015 is hard gewerkt aan verbetering. Waar we weten wat werkt, intensiveren we de aanpak. En anders gaan we op zoek naar wat beter werkt. We investeren met impact en focus: in samenhang en verbinding, domeinoverstijgend en met onze sociale maatschappelijke partners.
Iedereen en zeker mensen in een kwetsbare positie kunnen op ons rekenen. Kwetsbaarheid en behoefte aan ondersteuning kent vele vormen. Denk aan zorgen over de balans tussen draadkracht en draaglast. Denk aan gezinsleden waar huiselijk geweld voor stress en verdriet zorgt. Of opvoeders die zien dat hun puberkinderen depressief zijn en uitvallen op school. Of vanwege hun verstandelijke beperking de wereld moeilijker begrijpen. Mantelzorgers -jong en oud- die overbelast zijn. Zich toch blijven inzetten voor hun ouders met dementie, familielid met een chronische (psychische) ziekte. En zij die nieuw komen en de weg (nog) niet weten. Zolang als nodig is, biedt Roermond hen passende hulp en ondersteuning via een goed ingericht sociaal domein, met lef om verschil te maken. Daadwerkelijk luisteren en niet oordelend een ieder tegemoet treden. Nabij zijn, in samenwerking met een ieder: beroepskracht of de informeel belangrijke ander.

In lijn met de VNG-propositie 'De winst van het sociaal domein' investeren we in **bestaanszekerheid, gezondheid en kansengelijkheid**. Dat zijn onze grote opgaven in het sociaal domein en vastgesteld door de Raad. We nodigen onze inwoners, maatschappelijke partners en bedrijfsleven uit om samen hierin op te trekken voor één sterk sociaal domein. Te laten zien dat het beter kan voor een ieder en alle tezamen! In het besef dat Kiezen voor kansen alleen met elkaar rendeert tot hogere welzijn en participatie.

Onze leidende principes

Tussen 2023 en 2028 intensiveren wij met focus en impact en in onderlinge samenhang de inzet op bestaanszekerheid, kansengelijkheid en gezond leven. Dat doen we door goed werkende inzet voort te zetten en door te ontwikkelen. Door de structurele ongelijkheid te verminderen en het 'kapitaal' op alle vlakken - economisch, sociaal, cultureel en persoonlijk vlak - in samenhang te vergroten.

We werken binnen de opgaven bestaanszekerheid, gezondheid en kansengelijkheid aan meerdere doelen en specifieke (bewezen) aanpakken. Dit zijn hierbij onze leidende principes:

Piramide van Maslow

De basis voor iedere inwoner op orde houden of brengen:

- met extra aandacht voor:
  - jeugdigen, jongvolwassenen en hun opvoeders
  - inwoners die financieel niet rond kunnen komen
  - senioren en hun mantelzorgers
  - dak- en thuislozen met ggz-problematiek waar opvang en beschermd wonen voor nodig is.
- voldoende materiële, culturele en sociale middelen om het huishouden te runnen met minimale levensstandaard
- een woning/verblijfplaats in een veilig en kansrijk leefklimaat

Er eerder bij zijn: voorkomen is beter dan genezen!

- inspelen (met laatste bewezen kennis) op voorkomen van risico's en versterken van beschermende factoren
- flexibel handelen door ongelijke behandeling voor meer kansengelijkheid
- de oorzaak i.p.v. de symptomen aanpakken, onder meer door het maken van een integrale afweging of verklarende analyse
- meer ruimte voor professionals om te handelen
- professionals nemen beslissingen volgens hun eigen branchestandaarden
- uitgaan van positieve gezondheid: denken in kansen in plaats van beperkingen
- extra inzet op pasgeborenen, jonge kinderen, hun opvoeder(s) en het netwerk

Gebiedsgericht en -georganiseerd werken en verbinden in de wijken

- het dagelijks leven en de levensloop is uitgangspunt, niet de ziekte of de stoornis
- stimuleren van burgerinitiatieven en deze laten bloeien en groeien
- meer ontmoeting in publieke ruimte creëren
- weten wat er speelt in de wijk en bij bewoners
- professionals fysiek verbinden: een toegangspoort in de wijk met integrale blik en handelen
- aansluiten en verbinden waar nodig en mogelijk

Verduurzamen van wat werkt

- aan de hand van laatste kennis, leren en reflecteren en data-gedreven werken
- collectieve ondersteuning gaat voor individuele inzet, tenzij maatwerk noodzakelijk is
- sociale cohesie blijvend bevorderen
- integraal denken en handelen
- rol en positie van informeel netwerk behouden en/of verbeteren
- plezierige, veilige en gezonde leefomgeving behouden of creëren
- inzet van bewezen aanpakken en interventies
- leren van elkaar en anderen door te 'gluren bij de buren'

Streven naar eenvoud

- inhoudelijk en financieel beter
- de mens en de inhoud (leefwereld) zijn leidend en niet het systeem
- een overzichtelijk en in netwerksamenwerking georganiseerd (zorg)landschap
- één plan van en voor de inwoner of het gezin
- minder bureaucratie en met langdurige verbintenissen

Goed aansluiten bij majeure landelijk ingezette verbeteringen, passend bij de lokale situatie

- zo goed en snel als mogelijk inbedden in bestaand of vernieuwd beleid
- lokaal concreet vertalen en op investeren
- waar effectiever of efficiënter (vanwege schaal of impact) regionale samenwerking

Steun en medewerking van lokale (en regionale) partners op deze grote opgaven, de beweging en richting

- over eigen belangen heen kijken en flexibel zijn, zonder onze verantwoordelijkheden uit het oog te verliezen
- waar mogelijk aanpassen en coalities sluiten
- in de wijk en in netwerken domein-overstijgend samenwerken gericht op het gezin: Sociaal Domein, Wonen, Leefbaarheid & Veiligheid en partners zoals inwoners, aanbieders, zorgverzekeraars, ondernemers en kennisinstituten. Uitgaande van ieders rollen, taken en verantwoordelijkheden. Heldere financiële afspraken zijn hierbij van belang.

Onze vragen aan anderen: Rijk, regio, partners

Wees bereid om de opgaven met elkaar uit te werken. Het maakt onderdeel uit van de brede welvaart voor onze inwoners. Neem verantwoordelijkheid binnen de opdracht waar iedere partner voor staat, ook kijkend wat de ander daarin kan en mag betekenen. Denk en handel vanuit gemeenschappelijk geformuleerde visie en doelen. Spreek elkaar aan als de koers uit het oog wordt verloren. Stel prioriteit aan het realiseren van samenhang tussen de opgaven en wat daar logischerwijs uit volgt. Denk en handel integraal en over de schotten heen, want met elkaar investeren levert maatschappelijke rendement en besparingen op. In een tijd van schaarste en hoge uitdagingen is dat een noodzakelijke voorwaarde.

Van het Rijk vragen we de juiste randvoorwaarden:

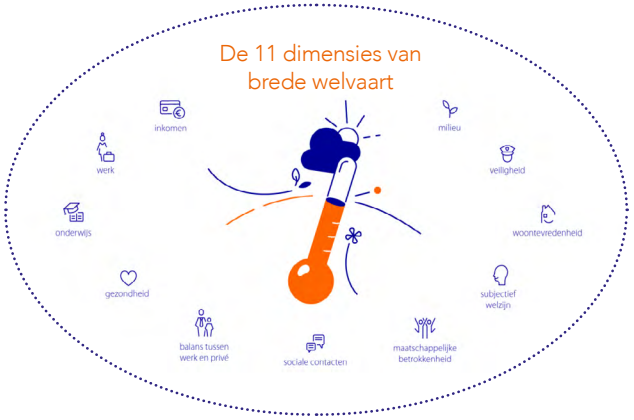
- voldoende financiële middelen: zie het sociaal domein als investeringsmogelijkheid en niet als kostenpost. Help mee de huidige tekorten in het sociaal domein weg te werken en biedt ruimte aan gemeenten om te kunnen investeren;
- help bij het ontschotten;
- inspelen op signalen om tegenwerkende wet- en regelgeving aan te pakken, daarbinnen proeftuinen toe te staan;
- een logisch, voorspelbaar systeem met sturing vanuit wat werkt in de uitvoering;
- goede bestuurlijke verhoudingen waarbij we als één overheid gezamenlijk de opdracht voor één sterk sociaal domein oppakken, met ruimte voor ieders rollen, taken en verantwoordelijkheden.

Van de omliggende regio's vragen we commitment op:

- dat wat lokaal kan en meerwaarde heeft, is leidend;
- waar nodig en effectiever de grote maatschappelijke opgaven samen en langjarig op te pakken, coalities te vormen, stringente bestuurlijke afspraken te maken wie wat doet voor het geheel;
- werken vanuit dezelfde leidende visie, principes op landelijke aanpakken (IZA, GALA, WOZO, Hervormingsagenda Jeugd e.d.), zodat regionale partners dezelfde koers, 'eenvoud' en partnerschap van onze overheid ervaren.

Van de partners (inwoners en professionals) vragen we inzet op:

- hun flexibiliteit, creativiteit, door ontwikkelen op bewezen interventies en omslag in houding en gedrag (van problematiseren naar normaliseren);
- netwerksamenwerking vormgegeven op de schaal van de aanpakken, met het besef dat de samenwerking onderling en tussen opdrachtgever- en nemer noodzakelijk en niet-vrijblijvend is;
- kritisch denken en inzet op beleid en uitvoering.

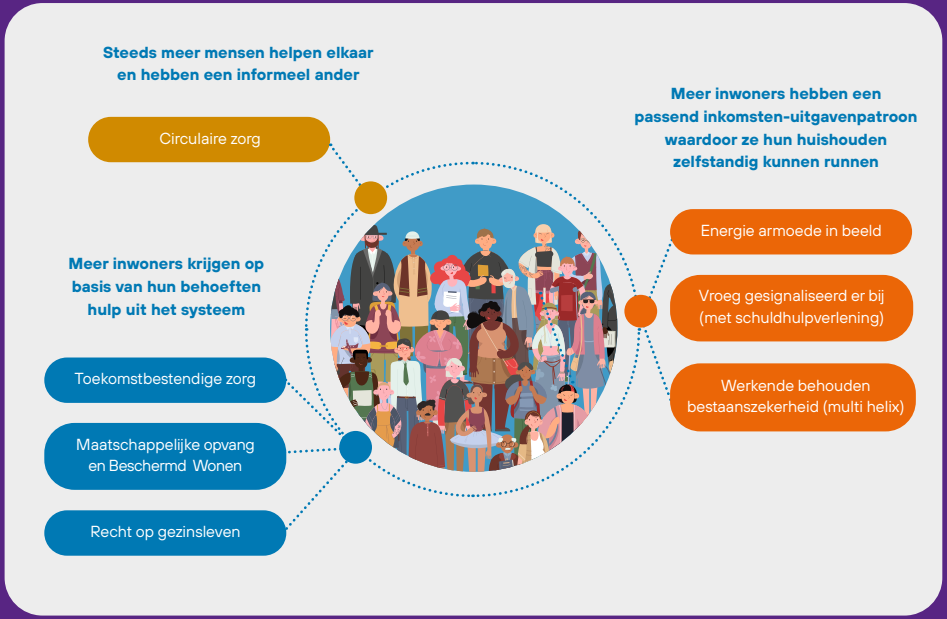
Integraal Zorg Akkoord (IZA)

Het zorgakkoord heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Passende zorg is waarde gedreven, komt samen met en rondom de patiënt tot stand, vindt plaats op de juiste plek (dichtbij als het kan, verder weg als het moet) en gaat over gezondheid in plaats van ziekte.
Het ministerie van VWS heeft hierover afspraken met onder meer overkoepelende organisaties van ziekenhuizen, de zorgverzekeraar, de geestelijke gezondheids-zorg, de ouderenzorg en gemeenten gemaakt. Elke regio stelt een regiobeeld, regioplan en eventueel een of meerdere transformatieplannen op. Mandaat-gemeenten ontvangen daarvoor een specifieke uitkering. De gewenste verandering is niet binnen een paar jaar gerealiseerd. De urgentie is echter hoog.

Onze aanpak per opgave

Bestaanszekerheid voor iedereen herstellen

We realiseren ons dat het bieden van bestaanszekerheid voor onze inwoners de belangrijkste basisvoorwaarde is. Iedereen moet zeker zijn van inkomsten voor levensonderhoud en een veilig dak boven het hoofd om te wonen en te leven. Bij onvoldoende bestaanszekerheid ligt stress en daarmee samenhangende gezondheidsklachten, inactiviteit en kortere levensverwachting op de loer.
De piramide van Maslow hanteren we als uitgangspunt en werken volgordelijk eerst aan de primaire levensbehoeften. Het vraagt informatie over en toepassen (en waar nodig oprekken) van regelingen, stress-sensitiviteit en kennis van effecten van ingrijpende jeugdervaringen.

Wat gaan we doen

Het herstellen van de bestaanszekerheid vraagt aandacht voor meerdere doelgroepen. Wij zetten diverse interventies in en koppelen dat in onderstaande aanpakken.

We ondersteunen inwoners, verenigingsleven en ondernemers via de **crisisaanpak energie-armoede**. Zij krijgen financiële hulp en adviezen over hoe energie te besparen. Op www.roermond.nl/energie is de informatie overzichtelijk gebundeld. Elke inwoner kan gebruik maken van de Voorzieningenwijzer. Getrainde professionals staan klaar om inwoners te helpen aanspraak te maken op die voorzieningen die er voor inwoners zijn. We monitoren gericht en frequent of de inzet de armoede reduceert.

We breiden onze **aanpak Effectieve schuldhulpverlening** uit. Met **vroegsignalering** brengen we in een zo vroeg mogelijk stadium financiële problemen in beeld. We zetten schuldhulpverlening dan eerder in. Speciale aandacht hebben we voor jongeren. We handelen stress-sensitief vanuit vertrouwen, met persoonlijke aandacht en maatwerk als een regeling averechts werkt. We geven actief knelpunten aan het Rijk door. De gemeentelijke professionals van schuldhulpverlening en vroegsignalering werken fysiek nauw samen met andere professionals van onze kernpartners in de gebiedsteams: integraal en domeinoverstijgend achter de vraag van en met de inwoner kijken naar de oplossingen. Het integraal afwegingskader is daarbij leidend. De functie sociaal boekhouder als oliemannetje tussen gemeente en kernpartners

behouden we en breiden we uit. De uitvoering van budgetbeheer houden we tegen het licht. We kijken bij dubbelingen in taken bij wie we wat beleggen. En wat nodig is om inwoners beter te coachen in zelfredzaamheid (waaronder statushouders).

We hebben een **aanpak bestrijden van armoede**. We gaan preventief aan de slag als belangrijke gebeurtenissen in het leven zich voordoen. Binnen deze aanpak ondersteunen en werken we nauw samen met diverse organisaties om diverse noden te ledigen. Ook het gratis schoolontbijt is een voorbeeld hoe we in Roermond het verschil proberen te maken. Daarnaast vragen we aan ervaringsdeskundige inwoners en onze partners wat nog beter kan werken. De uitkomsten gebruiken we om onze aanpak verder te concretiseren en inwoners blijvend te betrekken.

We ontwikkelen een **aanpak Werkenden houden bestaanszekerheid.** Meerdere crisissen van de laatste tijd maken duidelijk dat ook inwoners met werk financieel het hoofd moeilijk boven water houden. En dat velen van hen zich schamen om dat kenbaar te maken. Recent onderzoek van het Nibud heeft aangetoond dat 60% van de huishoudens financieel kwetsbaar of ongezond is. Anders geformuleerd, 6 op de 10 huishoudens hebben moeite financieel het hoofd boven water te houden.
En dat het leidt tot vermindering van sociaal en persoonlijk kapitaal: inactiever, meer gezondheidsklachten, ziekmelden op werk vanwege de stress met mogelijk ontslag als gevolg, etc. Onze aanpak is gericht om samen met het bedrijfsleven uitval te voorkomen. Zij kunnen problemen vroeg signaleren, bespreken en ondersteuning bieden of verwijzen. Het besef van behoud van personeel en oorzaken van stress moet ook bij deze partners groeien. We verkennen met deze partners waar de mogelijkheden liggen. We hebben een groot netwerk, mede in kader van werken en participeren. We kijken ook welke expertise zij voor niet-werknemers ter beschikking hebben. Bijvoorbeeld financiële experts van een bedrijf of bank die anderen leren plannen. Een procesregisseur is bij de gemeente aangesteld en zet deze beweging in gang. Het wetsvoorstel Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) neemt voor gemeenten straks knelpunten weg in relatie tot gegevensuitwisseling en privacy in het sociaal domein bij de aanpak van meervoudige problematiek. Dat helpt onze inwoners om bovenstaande aanpakken integraal te ondersteunen.

Met de **aanpakken Circulaire zorg en Mantelzorgers** (zie ook opgave Gezond leven) bouwen we verder aan sterke informele netwerken. We willen dat meer mensen elkaar helpen. Dat er een informeel ander naast staat. Want dat vergroot hun sociaal kapitaal. In een groter helpend netwerk zijn er 'kruiwagens' -naar werk en andere leefwerelden-, ervaringsdeskundigen, lotgenoten, helpende handen en hoofden. Zij blijven vaak in de buurt van elkaar bereikbaar, hebben al het vertrouwen, weten soms beter wat werkt. Dat is vaak een duurzamere oplossing dan het in- en uitvliegen van professionals van allerlei aard. Die professionals gaan beter dat netwerk benutten, bevragen en in positie brengen. Zij zorgen er ook voor dat er vrijwilligers zijn en geschoold worden in de taak.

We organiseren integrale toegang en stimuleren ontmoetingen in de wijk met de **aanpak Toekomst bestendige zorg**. In 2022 is VIJF gestart. Zij werken vanuit de kracht van de gemeenschap. Ontmoeten, elkaar helpen en naar elkaar omkijken staat centraal. Gebiedsgericht en -georganiseerd: dichtbij, in de wijk, op een centrale plek, makkelijk toegankelijk voor iedereen die dat wil. Daar bundelen we met alle partners de krachten. Nu nog voor volwassenen, in samenwerking met sociale zaken.
We ontwikkelen dat geïntensiveerd door met andere kernpartners die aanwezig zijn in de wijk, ook voor gezinnen en jeugdigen. Zodat daadwerkelijk met de inwoners gedacht en gehandeld wordt vanuit de leefwereld en een doorlopende levenslijn. Met wie en wat de ander nodig heeft. Aan de werkplekken voor de professionals koppelen we in meerdere wijken ook de (bestaande) ontmoetingsplaatsen. In een gebouw met meerdere functies waar de gebruikers snel over en weer kunnen. Voor uiteenlopende groepen: inwoners met of zonder buurtinitiatieven, vrijwilligers, ervaringsdeskundigen, lotgenoten, trainingen aan inwoners, professionals.

De **aanpak Recht op gezinsleven** is een uitvloeisel van artikel 5 van het Kinderrechtenverdrag. De kern is dat ouders of andere wettelijke bevoegden de primaire verantwoordelijkheid hebben voor de zorg, begeleiding en opvoeding van hun kinderen. De overheid moet dit respecteren en hierin ondersteuning bieden. Roermond biedt dat conform de Jeugdwet.

Meerdere vormen van ondersteuning en het mandaat voor het verlenen van toegang tot geindiceerde zorg zijn lokaal belegd bij het CJG. Voor opgroei- en opvoedingsvragen kunnen inwoners daar terecht. In de nabije toekomst werken CJG-medewerkers vanuit de gebiedsteams samen met andere professionals. Integraliteit, dichtbij is dan geborgd. Bij een opeenstapeling van zorgen in het gezin zetten deze professionals de gedeelde verklarende analyse in. Het levensverhaal van ieder gezinslid en gezin als geheel komt aan de orde. Focus ligt op de oorzaak en wat helpend is om verder te kunnen. Het bovenregionale expertisecentrum Limburg realiseert dat leden van de expertteams leren werken met deze vorm van analyseren. Het regionaal expertiseteam Midden Limburg eist bij behandeling van een casus ook een verklarende analyse. Daardoor is dit team sneller in staat te kijken naar alle mogelijkheden of afslagen die zijn gemist. Met het CJG en aanbieders van jeugdhulp verkennen we de koppeling van specialisten uit de geïndiceerde jeugdzorg met eerstelijns professionals. We verkennen met hen de consultatie- en adviesfunctie en waar mogelijk beschikkingsvrij behandeling. Met diverse professionals voeren we het gesprek over passende ondersteuning. Ook in het kader van de specialistische ondersteuning Jeugd bij de huisartsen. De reikwijdte is daar onderdeel van, wat hoort waar: sociale basis, volwassenzorg, onderwijs, bestaanszekerheid. Om dat vervolgens integraal door te ontwikkelen en blijven denken en handelen in doorlopende levenslijnen. Eventuele overlap in taken en functies halen we samen met en bij partners weg. Hierbij sluiten we ook aan op het Toekomstscenario kind- en jeugdbescherming in samenwerking met de regio Noord- en Midden Limburg. Van meerdere proeftuinen uit het land leren we wat we al kunnen inrichten. Voor de inwoner vormt simpelere toegankelijkheid de basis om de weg te vinden, domeinoverstijgend. Zo voldoen we aan nog ontbrekende cruciale punten gesteld in de Hervormingsagenda Jeugd. Zo vormen wij met de partners een lokaal integraal robuust team op kwaliteit nabij onze inwoners.

[1] *Stichting Leergeld, de Voedselbank, Geldfit, Heppie-boxen.*

[2] *Maart 2023, Samen op weg naar een financieel gezond Nederland!: Deliotte, Universiteit Leiden en Nibud.*

De **aanpak Maatschappelijk opvang en beschermd wonen** richt zich op een doelgroep die in het bijzonder ondersteuning nodig heeft om te groeien naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan. Samen met onze partners werken we daarom aan meerdere zaken. Met als doel het zoveel mogelijk voorkomen van de noodzaak tot maatschappelijke opvang en beschermd wonen. Allereerst aan het verder creëren van adequate, afdoende en passende (preventieve) voorzieningen en activiteiten.
Ten tweede aan het vroegtijdig signaleren van mogelijke maatschappelijke uitval en complexe problematiek. Ten derde aan het gezamenlijk regionaal verwerven van zorg en ondersteuningsaanbod, het verwezenlijken van voldoende, goed gespreide en betaalbare (sociale) woonmogelijkheden. In 2023 brengen we in kaart welke extra inspanning we hiervoor moeten leveren.

Hervormingsagenda Jeugd

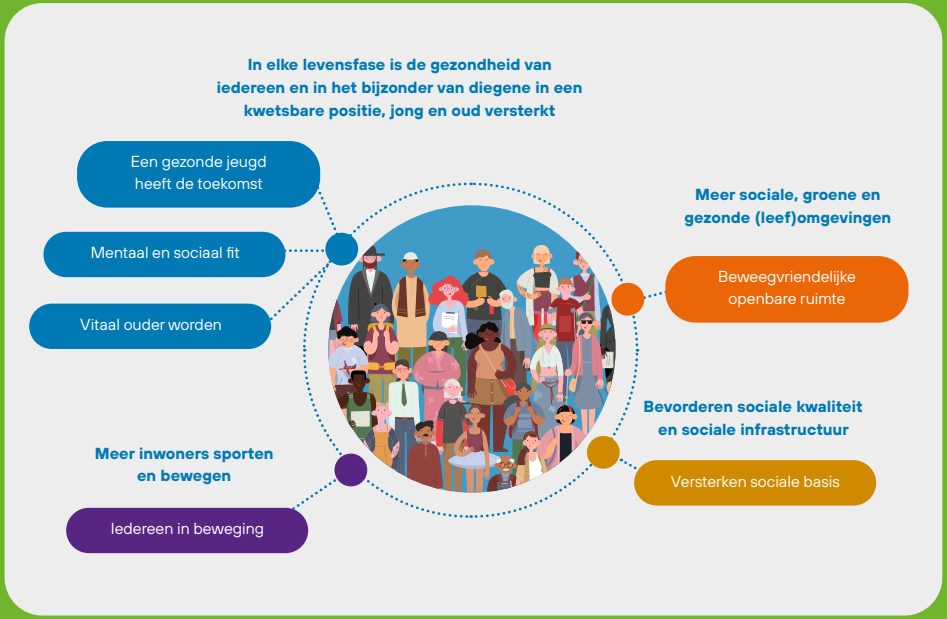
De Hervormingsagenda Jeugd heeft tot doel de hulpverlening te verbeteren en het jeugdstelsel beter beheersbaar te maken. Het huidige jeugdstelsel is namelijk niet houdbaar met de steeds stijgende vraag naar geïndiceerde hulp aan jeugdigen en/of opvoeders.
De Hervormingsagenda Jeugd is opgemaakt door de zogenaamde vijfhoek van het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten(vertegenwoordigers), professionals en de VNG. De partijen willen in 2023 tot een akkoord komen. In de agenda zijn afspraken en concrete maatregelen voorgesteld op het gebied van:

- reikwijdte en preventie
- toegang
- kwaliteit en effectiviteitkennis
- leren en ontwikkelen en regionalisering
- inkoop en administratieve lasten
- data en monitoring

Daarnaast werken het rijk en gemeenten aan afspraken inzake interbestuurlijke en financiële verhoudingen en een meerjarig financieel kader.

Gezond leven makkelijker maken

Gezond leven heeft veel positieve effecten op welbevinden, hogere participatie en minder zorg. Hoe meer inwoners dat ervaren, des te beter dat is voor onze samenleving. We weten ons gesteund door extra inzet van het Rijk. Er ligt een stevig Nationaal Preventie-akkoord (NPA) met als doel roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik terug te dringen. Onlangs is het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) ondertekend. Beide akkoorden dragen bij aan betere gezondheid van en zorg voor inwoners van onze gemeente. Gemeenten, GGD'en, zorgverzekeraars, zorgaanbieders en VWS zetten zich gezamenlijk in voor een gezond en actief leven met een stevige sociale basis. Met specifieke uitkeringen van het Rijk, pakken we de niet-vrijblijvende opdrachten lokaal en regionaal op. Ook wij staan voor een sterk gezondheidsstelsel dat aan verandering onderhevig is. Dat is noodzakelijk om de groeiende tweedeling in de samenleving door sociaaleconomische gezondheidsverschillen tegen te gaan. Voor onze jonge inwoners en de groeiende groep ouderen ('vergrijzing') van nu en van de toekomst. Positieve gezondheid is ons uitgangspunt. Wij kijken naar de kansen van inwoners. En leren elkaar om te gaan met het ongemak dat bij het leven hoort. Dat vraagt op verschillende gebieden van gezondheid inzet.

Wat gaan we doen

We versterken de gezondheid van iedereen en zetten extra in op jongeren en ouderen. In de **aanpak Een gezonde jeugd heeft de toekomst** zorgen we voor meer gezonde kind-omgevingen. We bouwen hierbij voort op het werknet van JOGG en breiden dat verder uit. Bewezen gezondheidsbevorderende interventies zetten we vooral in wijken met de grootste gezondheidsachterstanden in. We continueren en intensiveren onze inzet met Keigezond Roermond om overgewicht bij kinderen en jongeren tegen te gaan. We intensiveren de overstijgende aanpak Rookvrije Generatie. We onderzoeken of Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) een werkwijze voor onze gemeente is om jongeren gelukkiger en gezonder op te laten groeien en te voorkomen dat jongeren gaan drinken, roken of drugs gaan gebruiken. Het is een onderdeel van het GALA-akkoord. De campagne NIX18 blijven we inzetten.

In de **aanpak Mentaal en Sociaal Fit** zetten we losstaand of gekoppeld goede initiatieven in. Focus daarbij ligt op jongeren en (jong)volwassenen in een kwetsbare sociaaleconomische positie. We sluiten hierbij aan bij het GALA-akkoord. Denk aan zelfregie en lotgenotengroepen, de aanpak suïcidepreventie, Dazzle Days, en de kindercoach in samenwerking met onderwijs en kinderopvang, Cultuurproject Nooit te oud, 1 tegen eenzaamheid en ketenaanpak Welzijn op recept.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Meer aandacht, meer geld en slimme samenwerking voor meer gezondheid, preventie en een sterke sociale basis. Dat is het doel van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) dat tussen het ministerie van VWS, VNG, Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en GGD GHOR Nederland is gesloten. Dat doel wordt in 2040 bereikt: een gezonde generatie met weerbare gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een sociaal en fysiek gezonde leefomgeving. Gemeenten ontvangen hiervoor een brede specifieke uitkering.

We kijken kritisch naar de impact van deze lopende initiatieven. Seniorvriendelijk Roermond en Specialistische Ondersteuning Jeugd bij huisartsen dragen bij aan mentaal en fitter voor oud en jong. Alle inwoners weten waar ze laagdrempelige ondersteuning krijgen. In Roermond georganiseerd in de integrale gebiedsteams. Deze teams leggen ook verbindingen met andere stakeholders in de wijk, zoals bijv. huisartsen. Belangrijk onderdeel van deze aanpak is de inzet van ervaringsdeskundigen. Zij ondersteunen inwoners om makkelijker te praten over mentale gezondheid door onder meer cultuur en reiken hen praktische tips en handvatten (levensloopbreed) aan. We geven bij het verkleinen van gezondheidsverschillen extra aandacht aan onder andere laaggeletterdheid en culturele verschillen. We streven naar verbinding met andere beleidsterreinen (Health in all policies) om breder te kijken naar het perspectief van gezondheid. Denk aan de positieve invloed van een groene omgeving op de gezondheid. Vanuit het IZA (Integraal Zorgakkoord) werken we domeinoverstijgend en zoeken de samenwerking met onder andere het medisch domein.

Het is het van groot belang dat kinderen en jongeren informeel ondersteund worden in hun dagelijks leven. In **de aanpak Circulaire zorg jeugd** staat het geven van (h)erkenning en positionering aan natuurlijke hulpbronnen centraal (zie ook opgave bestaanszekerheid). Hiermee bouwen we aan individuele en collectieve veerkracht (primaire preventie). We continueren de inzet van de methodiek Buurtgezinnen. De straatcoaches en het jeugd- en jongerenwerk zijn zichtbaar aanwezig in de leefwereld van de jeugd, in de wijk en in het onderwijs. We onderzoeken op welke wijze de (vrijwillige) ondersteuning aan jongeren vervolgd wordt. We denken en handelen vanuit Jouw Ingebrachte Mentor (JIM) als onderdeel in de gehele keten van zorg en ondersteuning. We zien meerwaarde in de @Ease aanpak en brengen deze verder in ontwikkeling. Samen met VWS, VNG en gecertificeerde instellingen Jeugd stimuleren we meer Burgervoogden (onderdeel van de Hervormingsagenda).

We intensiveren onze **aanpak Vitaal ouder worden**. Want het aantal inwoners boven de 65 jaar stijgt aanzienlijk: 22 % van het totaal aantal inwoners per 1-1-2022 naar 27,16 % in 2035. Van de 65-plussers voelt 13,5% zich ernstig of zeer ernstig eenzaam. Het aantal mensen met dementie in Roermond stijgt volgens prognose van 1000 in 2020 naar 1800 in 2040 en 2000 in 2050. Tussen 2018 en 2040 stijgt naar verwachting de omvang van de groep ontvangers van mantelzorg onder de zelfstandig wonende 75-plussers met bijna 70%. Waar in 2018 tegenover elke oudere die mantelzorg ontvangt nog bijna 5 mantelzorgers stonden zullen er in 2040 nog slechts 3 mantelzorgers per mantelzorg-ontvanger beschikbaar zijn. Het voorgaande geeft duidelijk aan dat de leeftijdsgroep 65+ nu en in de nabije toekomst tal van uitdagingen kent. Via het netwerk van seniorvriendelijk Roermond zetten inwoners en organisaties zich in voor een gemeente waar senioren gezien worden met hun ervaringen, kwaliteiten en talenten. In een seniorvriendelijke gemeente maken senioren onderdeel uit van de samenleving en kunnen mensen met dementie en met een beperking blijven meedoen. In samenwerking met VIJF worden effectieve interventies ingezet zoals de preventieve huisbezoeken bij 75-jarigen, 80-jarigen en weduwen/weduwnaars. Ook kunnen signalen van eenzaamheid terecht bij de WegWijZer. Daarnaast brengen we in kaart op welke wijze de aanpak Sociale Benadering Dementie het beste geborgd kan worden. Als onderdeel van het landelijk afgesloten GALA-akkoord werken we met regionale partners een ketenaanpak valpreventie uit. We zetten daarnaast steviger in op informele ondersteuning. In dit geval mantelzorgers, vrijwilligers en

[3] *Factsheet van Alzheimer NL*

vormen van zelfregie. Er dreigt namelijk een tekort en mantelzorgers voelen zich steeds meer overbelast. Er is een hoger risico op depressie voor mantelzorgers met een laag inkomen en die geïsoleerd leven. We benutten de landelijke agenda mantelzorg in ons lokaal beleid. Aan de hand van focusgesprekken scherpen we ons beleid met partners aan (condities voor samenwerking van Kaats en Opheij, methode Movisie): zelfregie, goede informatie - en adviesfunctie, erkenning van de mantelzorger in diverse rollen en lokale samenwerking met het informeel netwerk.
De respijtzorg wordt behouden en verbeterd, in samenspraak met VIJF en de zorgverzekeraars en -kantoren. Gezond leven is ook mogelijk door meer inwoners die gaan sporten en bewegen.

Tenslotte geeft Roermond invulling aan de landelijke afspraken in het kader van het WOZO programma: Wonen, Ondersteuning, Zorg voor Ouderen en stelt ze een woon-zorgvisie op. Doel is dat ondersteuning en zorg zich aanpassen op de voorkeur van ouderen om zo lang mogelijk regie op het eigen leven te houden. En dat zware, complexe zorgvragen zo lang mogelijk worden uitgesteld of zelfs worden voorkomen. De eerder genoemde aanpak Sociale Benadering Dementie is hiervan een goed voorbeeld.

Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)

Het doel van dit landelijk programma is dat ouderen zo lang mogelijk regie op het eigen leven houden en dat wonen, ondersteuning en zorg zich optimaal aanpassen aan de voorkeuren van ouderen. Het programma WOZO bestaat uit verschillende maatregelen, initiatieven en projecten. En om ervoor te zorgen dat, gezien de grote schaarste aan personeel en de stijgende zorgvraag, de ouderenzorg ook in de toekomst goed georganiseerd kan worden.

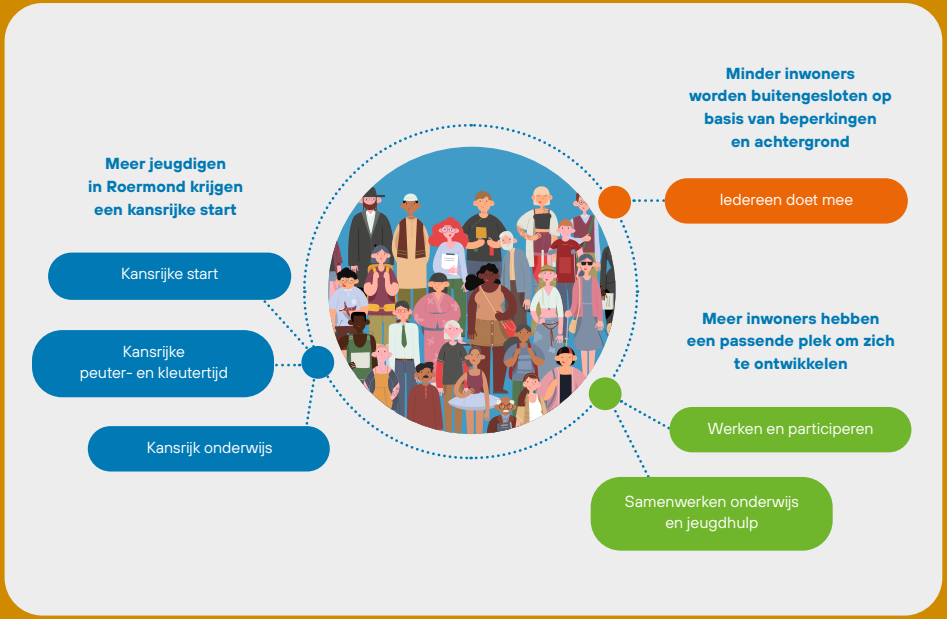
Met de **aanpak Iedereen in beweging** actualiseren we met partners het lokale sport- en beweegbeleid. Inhoudelijk sluiten we aan bij GALA, met daarbinnen het Sportakkoord II-PLUS. Speerpunten zijn vergroten financiële, sociale en praktische toegankelijkheid (inclusiviteit en diversiteit). We willen meer de sociaal veilige sport waarborgen. Met meer en vitalere sportaanbieders. Bij jeugdigen zetten we in op vaardig worden in bewegen door meer aandacht voor en betere kansen op sporten en bewegen (motorische ontwikkeling en veelzijdig). En door sportdeelname te verhogen. Er is ook een sterke link met vitaal ouder worden: in het sportakkoord komt specifieke aandacht voor het stimuleren van bewegen bij ouderen. We willen de buurtsport- en cultuurcoaches de ruimte geven om een gespecialiseerd aanbod voor ouderen te creëren. We stimuleren vanuit Seniorvriendelijk Roermond verenigingen dat ouderen kunnen blijven deelnemen, ook als het wat minder gaat. Waar mogelijk sluiten we aan bij de Beweegalliantie.

Ook onderzoeken we hoe er meer sociale, groene en gezonde (leef)omgevingen kunnen komen. In de **aanpak Beweegvriendelijke openbare ruimte** zetten we daarvoor de ‘gezonde omgeving methode’ in. Dat brengt in kaart waar kansen liggen om de gezonde leefomgeving van een wijk/dorp te versterken.

Een samen-redzame gemeenschap bereiken we met **aanpak Versterken sociale basis**. Het bevordert de sociale kwaliteit en -infrastructuur. Veel van onderdelen van alle aanpakken komen hier in samen. Ze sluiten ook aan bij GALA. Het specifieke van deze aanpak is dat gebiedsgericht en -georganiseerd samenwerken in de wijken in al zijn facetten wordt doorontwikkeld. Welke functies zijn straks aanwezig, in welke verhouding en wat voor afspraken zijn er te maken? Zowel voor de integrale bundeling van meerdere vormen van ondersteuning, als voor de combinatie met ontmoetingsplekken. Wij onderzoeken samen met SWAR en kernpartners welke geschikte accommodaties voor en in de wijk voor ontmoeting en werk aanwezig zijn. En we kijken hoe we bestuurskracht van bestaande (vrijwilligers)netwerken versterken.

Een kansrijke en inclusieve samenleving

In Roermond hebben veel inwoners een goede uitgangspositie. Dat geldt alleen niet voor iedereen. Er zijn teveel inwoners, jong en oud, die opgroeien in armoede. Ze hebben vaker last van stress. Hun talenten komen niet tot wasdom. Vaak bepaalt de plek waar je opgroeit wat je kansen zijn. Dat is onwenselijk. We vergroten daarom de kansengelijkheid door ongelijk en extra te investeren en door structurele oorzaken gericht en met focus aan te pakken. Iedereen moet mee kunnen doen en mag zijn zoals die is. Ongeacht uitgangspositie, sekse, herkomst, geaardheid en/of beperking. Inclusiviteit is niet alleen een opdracht aan hen die nu (nog) niet ten volle geaccepteerd worden. Het vraagt vooral inzet van anderen. De focus leggen we op die (groepen) inwoners die ons het hardste nodig hebben. We vragen ook van de inwoners die het goed hebben dat zij zich inzetten voor het welbevinden van een ander. We voorkomen dat problemen van nu zich doorzetten naar de volgende generatie, waarbij we de nieuwste inzichten inbouwen in onze aanpakken en professionals deze gerichter in kunnen zetten. Uiteraard afhankelijk van de situatie om ons heen.

Wat gaan we doen

Door veertien gemeenten is een goede infrastructuur ingericht met het convenant Kansrijke Start Noord- en Midden-Limburg. Hierop bouwen we lokaal voort. Dit sluit aan op de inhoudelijke koers en niet vrijblijvende eisen in het GALA-akkoord om een **ketenaanpak Kansrijke Start** te ontwikkelen. We versterken de samenwerking tussen partners in het medisch en sociaal domein. De eerste 1.000 dagen van een kind zijn cruciaal voor een kansrijke start en een goede gezondheid op latere leeftijd. Zwangeren en jonge ouders in een kwetsbare situatie kunnen rekenen op steun op maat . De bewezen interventies (o.a. Voorzorg, Moeders informeren Moeders, Nu niet zwanger) zetten we in Roermond in bij de plusminus 20% kwetsbare geboortes per jaar, zo'n 100 gezinnen met zeer jonge kinderen .

Met de **aanpak Kansrijke peuters en kleuters** houden we oog op alle kinderen met een risico op een taal(spraak)achterstand. We werken met het voor- en vroegschoolse educatie (VVE) programma, goedgekeurd door het NJi. We zetten dit programma effectief en extra in die wijken waar veel peuters een groter risico lopen op onderwijsachterstanden. En vernieuwen hierbij op grond van nieuwe inzichten.

In het verlengde van de aanpak Kansrijke peuters en kleuters - en eenmaal leerplichtig bij de leeftijd van 4 jaar - werken we aan de **aanpak Kansrijk onderwijs**. Samen met onze onderwijspartners ontwikkelen we een (lokale) educatieve agenda voor de toekomst. Een van de speerpunten daarin is de rijke schooldag waarmee we een impuls geven aan de brede talentontwikkeling, met aanvullende activiteiten op het gebied van sport, cultuur, cognitieve begeleiding en sociaal- emotionele ontwikkeling voor kinderen. We bieden jongeren daarnaast de mogelijkheid om startkwalificaties te behalen. We voorkomen én bestrijden voortijdig schoolverlaten en thuiszitten. En helpen hen die dat nodig hebben op weg naar een passende plek op de arbeidsmarkt. Dit doen we onder meer met een regionale aanpak voortijdig schoolverlaten en een regionale aanpak jeugdwerkloosheid met inzet van een jobcoach(+).

In de **aanpak Samenwerken Onderwijs en Jeugdhulp** wordt met alle kernpartners gekeken wat het onderwijs zelf aan ondersteuning in school gaat bieden. Wat vervolgens in samenwerking opgepakt moet worden, waarbij we kijken wat de rol van onze kernpartners daarin is. En tot slot wat op basis van begeleiding of indicatie in het gezin geboden wordt door zogenaamde ketenpartners.

Jongvolwassenen met een afstand tot de arbeidsmarkt krijgen in de **aanpak Werken en Participeren** ondersteuning en begeleiding op de 'Big5 van leefgebieden' die in orde moeten zijn: support, wonen, onderwijs en werk, inkomen en schulden, en welzijn en gezondheid. De gebiedsteams werken op alle fronten bij het kansrijker maken daarbij nauwer samen met het onderwijs, sociale zaken, RMC, leerplicht en werkgevers. Voor volwassenen zetten we meerdere interventies in, zodat ze (on)betaald werk en inkomen hebben. We gaan ook actief aan de slag met het realiseren van basisbanen: banen voor mensen die geen kansen hebben op de reguliere arbeidsmarkt. Hiermee bieden we voor hen de mogelijkheid om maatschappelijk actief te zijn en daarmee een inkomen te verwerven, met alle positieve effecten van dien. We maken optimaal gebruik van de mogelijkheden die de Participatiewet biedt. Domeinoverstijgend met hogere effectiviteit van de dienstverlening dat leidt tot meer deelname van inwoners in het arbeidsproces. We kijken (met het Rijk) naar soepele overgangen tussen de wetten rondom zorg en ondersteuning (Wmo, Zvw, Wlz en Jeugdwet) en ontwikkeling (Participatiewet, Wet Educatie Beroepsonderwijs en Wet Inburgering). Het doorbreken van laaggeletterdheid is een spil in alle aanpakken. We begeleiden inburgeraars naar een startkwalificatie en werk. Het verhogen van de inrichtingskosten voor deze groep wordt verkend. De kinderen van inburgeraars kunnen naar kinderopvangplaatsen. Hiermee stimuleren we dat deze inwoners een kansrijke start krijgen.

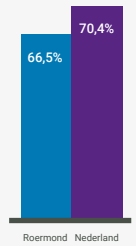
In de **aanpak Iedereen doet mee** -en door alle aanpakken heen- is meer aandacht voor groepen die vanwege hun uitgangspositie, sekse, herkomst, geaardheid en/of beperking meer kans hebben uitgesloten te raken. Ook daarvoor willen we dat versnelling ten positieve ontstaat. We hebben blijvende aandacht voor en ondersteunen als regenboogstad de lhbti+ inwoners.
We zorgen voor toegankelijke voorzieningen en handelen volgens het VN-verdrag gehandicapten. Ook versterken we de positie voor vrouwen: economische zelfstandigheid, meer veiligheid, meer zicht op oorzaken en tegengaan van femicide en aandacht voor en hulp bij huiselijk geweld. Het bijstellen van beleid op anti-discriminatie staat hoog op onze agenda.

[4] *Denk aan (aanstaande) moeders of jonge ouders die te maken hebben met schulden, stress, middelengebruik, huiselijk geweld, problemen met huisvesting, beperkte affectieve en pedagogische vaardigheden.*

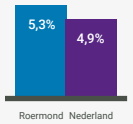
Cijfers per opgave

Bestaanszekerheid voor iedereen herstellen

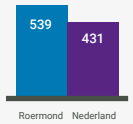
Netto arbeidsparticipatie (2021)

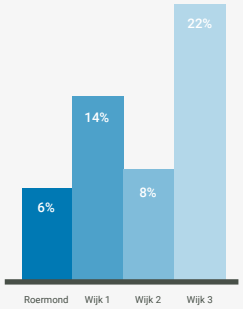
Werkloosheid (2020)

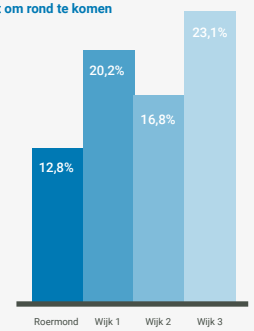
Aantal personen met bijstandsuitkering (2021) per 10.000

Percentage jeugd in bijstandsgezin

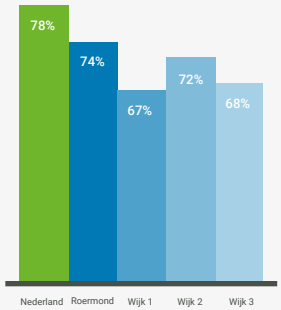

Percentage inwoners dat moeite heeft om rond te komen

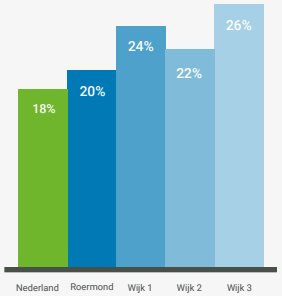

Gezond leven makkelijker maken

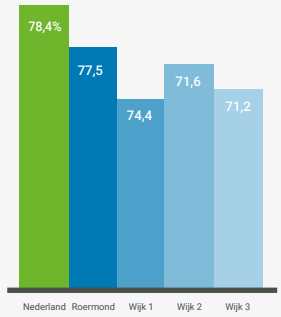
Inwoners die gezondheid ervaren

Inwoners die veel stress ervaren

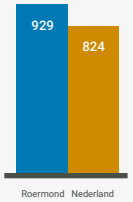

Gemiddelde levensverwachting (jaren)

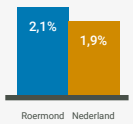

Een kansrijke en inclusieve samenleving

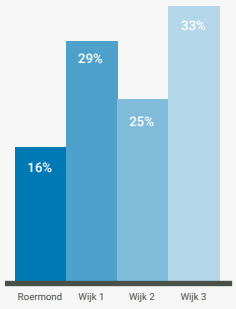
Aantal jongeren zonder werk en onderwijs (2020)

Percentage voortijdig schoolverlaten (2021)

Percentage peuters met risico op onderwijsachterstand

Tot slot

Het programma Kiezen voor kansen geeft richting aan de stappen die we in de komende jaren gaan zetten. Het is een handreiking naar alle partners om maximaal aan te sluiten op de aanpak. We zien het als een dynamisch programma: we blijven leren en ontwikkelen.

We begrijpen dat de hoge ambities ook vragen om extra (financiële) investering. Via de gerichte inzet van rijksbudgetten, extra incidentele middelen en ombuigingen zetten we ons maximaal in voor betere resultaten voor onze inwoners. Eind 2024 stellen we een beknopte voortgangsnotitie op waarin we ingaan op waar we staan, wat bereikt is en waar we bijstellen.

gemeente **Roermond**

Gemeente Roermond
Kazerneplein 7 - 6041 TG Roermond
T 4 0475

Mei 2023